

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **P. Č.,** proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti,** se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem ze dne 16. 10. 2011, označené zn. KB201011/8, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2012, č. j. 10 A 11/2012 - 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností ze dne 24. 4. 2012 napadá výše uvedené usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 11. 4. 2012, kterým nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků.

[2] Stěžovatel se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně dne 21. 10. 2011 domáhal ochrany před nezákonným zásahem ze dne 16. 10. 2011. V žalobě stěžovatel tvrdil, že ho žalovaný dodnes nevyrozuměl o prošetření skutečnosti v podání ze dne 13. 7. 2011, a proto se domáhal vydání rozsudku, který by zakazoval pokračování v porušování žalobcova práva na doručení vyrozumění o stížnosti a zároveň přikazoval obnovení stavu před nezákonným zásahem. Krajský soud v Brně tuto žalobu usnesením č. j. 30 A 126/2011 - 8 ze dne 21. 11. 2011 postoupil městskému soudu jako soudu místně příslušnému. K výzvě městského soudu ze dne 6. 2. 2012 na zaplacení soudního poplatku

za podanou žalobu zaslal žalobce podepsané čestné prohlášení ze dne 27. 3. 2012, dokládající jeho nedostatek prostředků a celkové sociální poměry.

[3] Městský soud své usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků odůvodnil tím, že nepochybuje o nemajetnosti stěžovatele, má však za to, že existují jiné důvody pro zamítnutí žádosti stěžovatele. Žádost stěžovatele představuje podle městského soudu především snahu o zneužití institutu osvobození od soudních poplatků podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), spočívající ve stále stoupajícím počtu sporů iniciovaných žalobcem a zejména jejich samoúčelným charakterem a samotném postupu žalobce v předešlých sporech s Českou advokátní komorou na straně žalované, který městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí podrobně popsal. Cílem těchto sporů není snaha o vyřešení sporu, ale pouze zpochybňování takřka veškerých úkonů správních orgánů i soudů. Původní smysl vedení pře podle názoru městského soudu ve sporech vedených stěžovatelem zcela ustupuje do pozadí, motivací je spíše proces samotný. Městský soud též uvedl, že stěžovateli nelze upírat právo napadat u soudu orgány správního orgánu, zároveň však nelze přehlížet způsob, jakým to stěžovatel činí. Chce-li stěžovatel vymáhat svá práva soudní cestou, a to způsobem a v rozsahu popsaném v rozhodnutí městského soudu, je třeba po něm spravedlivě požadovat, aby soudní řízení vedl s vědomím existence nákladů řízení. S ohledem na počet sporů, které žalobce vede, a na samoúčelnou povahu některých uplatněných procesních návrhů je třeba jeho žádost o osvobození od soudních poplatků považovat za zneužití institut osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s.

[4] Městský soud dále popsal postup stěžovatele v nynějším řízení a konstatoval, že procesní postup stěžovatele také v tomto řízení má nepřiměřenou až šikanózní povahu. Proto soud dospěl k závěru, že v projednávané věci je na místě stěžovateli odepřít dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků. Městský soud také zdůvodnil odklon od vlastní stávající judikatury (která stěžovateli osvobození od soudních poplatků dosud přiznávala), a to zejména tím, že počet sporů iniciovaných stěžovatelem neustále stoupá, a také samoúčelným charakterem vedení těchto sporů.

II. Kasační stížnost

[5] Stěžovatel podává včasnou kasační stížnost z důvodů podřaditelných ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. pro nezákonnost napadeného soudního rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[6] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že je absurdní líčit průběh žalob směřujících vůči České advokátní komoře, když předmět stávajícího řízení je jiný. Dále je absurdní uvažovat o tom, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků také v řízení před Ústavním soudem, když toto řízení je od soudního poplatku osvobozeno. Stěžovatel namítá, že soud „zneužil rozhodnutí ke skandalizaci žalobce a dává najevo, že stoupajícímu počtu sporů (důrazné střežení si práva žalobcem) soud může zamezit šířením pomluv v nesmyslných aktech". Podle názoru stěžovatele též městský soud „nepochopil soukromoprávní sféru", podle které je každý oprávněn podat žalobu i u nepříslušného soudu, přičemž právní zájem nemusí odůvodňovat.

[7] Stěžovatel dále namítá, že rozhodování soudu je „stranné“.

[8] Podle názoru stěžovatele používá rozhodnutí soudu nepravdivé údaje, neboť stěžovatel nepodal u Ministerstva spravedlnosti ani jedno podání proti advokátu. Soud tedy „skandalizuje“ stěžovatele, soud si nezachoval odstup od stran řízení, poněvadž doposud ani jednu z žalob neprojednal a „svévolně je zadržuje“ třetí správní senát.

[9] Podle názoru stěžovatele rovněž soud manipuluje se žalobami směřujícími proti nečinnosti Ministerstva spravedlnosti na úseku stížností, neboť všechny až na jednu vyřizuje senát 10 A, ač byly podány v různém čase. Podle názoru stěžovatele je „veskrze lživé“, že hromadná podání stěžovatele jsou neurčitá označením, a nebo se soud „vyjadřuje v jazyku ptydepe“. Podle názoru stěžovatele je nekvalifikované a „osočující“ hodnotit „nezakázaný a přehledný“ způsob zasílání písemností stěžovatelem jako podivný.

[10] Rozhodnutí soudu je podle názoru stěžovatele „svévolné“, neboť soud ignoruje žalobní tvrzení a ani srozumitelně nevysvětlí, která ustanovení a kterého zákona vylučují z přezkumu stěžovatelem tvrzený zásah do veřejného subjektivního práva. Stěžovatel dále namítá, že soud v podstatě zakazuje stěžovateli domáhat se ochrany před nečinností Ministerstva spravedlnosti bezplatně, což je závěr ústavně nekonformní.

[11] Dále stěžovatel namítal, že městský soud „svévolně změnil předmět řízení (zda je navrhovatel blbec či psychopat), ale i soud v napadeném rozhodnutí zcela protismyslně uvádí v omyl žalobce, že nemá poškozující následky ignorance oprávněného podání Ministerstvu spravedlnosti.

[12] Soud podle názoru stěžovatele neobjasnil, v čem spočívá zjevná neúspěšnost žaloby. Soud podle názoru stěžovatele na tento úkol rezignoval, ač je to jediná výjimka pro nepřiznání individuálního osvobození od soudních poplatků v případě, že je dán nedostatek prostředků.

[13] Soud stěžovatele nepoučil o opravném prostředku. Poučení soudu o opravném prostředku je veskrze vadné. Podle názoru stěžovatele není proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků kasační stížnost přípustná, neboť jde o procesní usnesení.

[14] Závěrem stěžovatel navrhuje zrušení kasační stížností napadeného usnesení městského soudu.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[15] Kasační stížnost je podle ust. § 102 a následujících s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu je v ní uplatněn důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ust. § 109 odst. 2 a 3 vázán.

[16] Nejvyšší správní soud na tomto místě dále podotýká, že vzhledem k povaze rozhodnutí, proti němuž směřuje kasační stížnost, netrval v souladu se svou dosavadní judikaturou na zaplacení soudního poplatku ani na povinném zastoupení advokátem, neboť trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku, tak na podmínce povinného

zastoupení by znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, dostupný na www.nssoud.cz).

[17] Zdejší soud při posuzování první žalobní námitky kasační stížnosti vychází z ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., podle kterého účastník řízení, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků.

[18] Osvobození od soudních poplatků představuje procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

[19] V daném případě Nejvyšší správní soud nezpochybňuje stěžovatelovu nemajetnost, která vyplývá ze stěžovatelova čestného prohlášení o naprostém nedostatku prostředků a listinou potvrzující poskytování dávek v hmotné nouzi žalobci v roce 2011, evidované pod Spr. 229/2011, obdobně jako v předchozích letech.

[20] Nejvyšší správní soud nicméně s ohledem na svou dosavadní judikaturu a okolnosti konkrétního případu zvažoval, zda v případě stěžovatele nedošlo k porušení zásady zákazu zneužití práva, která brání takovému uplatňování práva, z něhož je zřejmý jeho šikanózní charakter, resp. zjevná svévolnost či účelovost, a kdy jednání účastníka řízení již není vedeno snahou o meritorní řešení věci, nýbrž vedením sporu jako takového (k tomu viz též z nedávné doby např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27, či ze dne 6. 9. 2011, č. j. 2 As 96/2011 - 55). Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, *„má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu“*. Lze tedy uvést, že dochází-li ze strany účastníka řízení ke zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat, a to ani částečně. Taková ochrana účastníka řízení, byť v tíživé finanční situaci, by se již míjela se samotným účelem tohoto institutu a potažmo účelem vedení soudních sporů. Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné s ohledem na okolnosti konkrétního případu pečlivě posoudit s tím, že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků

z důvodu zneužití tohoto dobrodiní ze strany účastníka řízení musí být řádně odůvodněno (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 - 29).

[21] Je třeba zdůraznit, že v projednávané věci městský soud postupoval tak, že za použití ust. § 64 s. ř. s., podle něhož *nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu*, aplikoval na projednávaný případ ust. § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.), podle kterého *na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Městský soud tedy nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků z toho důvodu, že stěžovatel uplatňuje právo *svévolně*, tedy šikanózní způsobem. Soud tak v projednávané věci nedospěl k závěru, že by žaloba stěžovatele byla zjevně neúspěšná, což by byl důvod nepřiznání osvobození od soudních poplatků plynoucí z ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., ale uplatnil subsidiárně § 138 odst. 1 o. s. ř. a důvod uvedený zde (tedy šikanózní výkon práva). Tento postup je zcela v souladu se zákonem a judikaturou Nejvyššího správního soudu, jak bylo již vysvětleno výše. Je také zjevné, že za této situace nebyl městský soud povinen v odůvodnění svého rozhodnutí zdůvodnit, která ustanovení vylučují z přezkumu stěžovatelem tvrzený nezákonný zásah do jeho veřejných subjektivních práv, když důvodem pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků stěžovateli nebylo vyloučení stěžovatelem tvrzeného nezákonného zásahu ze soudního přezkumu (a z toho případně plynoucí zjevná neúspěšnost stěžovatelovy žaloby).

[22] Městský soud též nikde v odůvodnění ani ve výroku svého rozhodnutí neuvedl, že by zakazoval stěžovateli domáhat se ochrany před nečinností Ministerstva spravedlnosti. Z kontextu celé projednávané věci a napadeného rozhodnutí městského soudu pouze vyplývá, že stěžovatel bude v dalším řízení povinen nést i přes svou nemajetnost náklady tohoto řízení včetně soudních poplatků, neboť stěžovatelův procesní postup v projednávané věci je šikanózní, přičemž se nejedná o ojedinělý případ, protože takto stěžovatel postupuje i v jiných věcech vedených u městského soudu. Tento závěr není ústavně nekonformní. Např. v usnesení ze dne 17. 8. 2000, sp. zn. IV ÚS 271/2000 Ústavní soud konstatoval, že *je-li soudem rozhodováno k návrhu účastníka řízení o osvobození od soudního poplatku podle § 138 odst. 1 o. s. ř., je účelem tohoto rozhodování posouzení poměrů účastníka, jakož i svévole nebo zřejmé bezúspěšnosti při uplatňování nebo bránění práva.* Je tedy zjevné, že je na soudu rozhodujícím o přiznání individuálního osvobození od soudních poplatků, aby posoudil možnou svévoli účastníka řízení při uplatňování práva. Logicky tedy může dojít i k tomu, že u účastníka, který je nemajetný (pročež by jinak splňoval podmínky pro individuální osvobození od soudních poplatků), soud shledá uplatňování práva nebo jeho bránění svévolným a přes nemajetnost mu tak nepřizná individuální osvobození od soudních poplatků, aniž by tato situace byla ústavně nekonformní.

[23] Městský soud nikde v odůvodnění svého rozhodnutí nekonstatoval, zda došlo nebo nedošlo ke stěžovatelem tvrzenému nezákonnému zásahu či zda byla nějakým způsobem poškozena práva stěžovatele. Tato otázka totiž není předmětem řízení o přiznání osvobození od soudních poplatků, ale předmětem řízení o věci samé. Proto

rozhodnutí městského soudu nijak neprejudikuje úspěšnost stěžovatele v zahájeném sporu. Předmětu řízení o přiznání osvobození od soudních poplatků se naopak napadené rozhodnutí zcela správně drží.

[24] Nejvyšší správní soud též podotýká, že z líčení postupu stěžovatele ve sporech s Českou advokátní komorou je zřejmé, že městský soud je umístil do odůvodnění proto, že ilustruje stěžovatelův obvyklý postup ve sporech vedených před městským soudem a navíc shodné rysy šikanózního procesního postupu shledává městský soud také v projednávané věci. Městský soud tak dokladuje, že šikanózní postup stěžovatele v projednávané věci není neobvyklý, ba naopak je zcela pravidelným způsobem stěžovatelova postupu v jím vedených četných sporech. Tato úvaha v odůvodnění městského soudu je podle názoru Nejvyššího správního soudu zcela logická a na místě. K tomuto popisu a úvaze patří i přiléhavé konstatování městského soudu, že stěžovatel podává žaloby zpravidla u nepříslušných soudů (čímž logicky komplikuje průběh řízení).

[25] Zdejší soud v tomto případě dospěl k závěru, že městský soud zcela v souladu se zákonem posoudil svévolnost stěžovatelova postupu v jím vedených sporech a osvobození od soudních poplatků mu nepřiznal. Také Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede množství sporů obdobného charakteru. Přestože samotný údaj o množství sporů obdobného typu vedených stěžovatelem ještě nesvědčí o samoúčelnosti jeho podání (jak správně předeslal již soud prvoinstanční), posouzení konkrétního případu, u něhož stěžovatel vyžaduje osvobození od soudních poplatků, je nutno vnímat i v tomto kontextu. Samotné soudní řízení je provázeno pro stěžovatele typickým přístupem; i v tomto případě stěžovatel tvrdošíjně trvá na tom, že místně příslušný k řešení sporu je Krajský soud v Brně, byť z předchozích sporů obdobného charakteru je velmi dobře obeznámen se skutečností, že tomu tak není. Stejně jako v předchozích sporech tohoto typu, i zde lze z jednotlivých podání stěžovatele seznat, že má zálibu v atakování domnělých formálních nedostatků, jimiž dle jeho názoru trpí soudní úkony, které jsou však pro řešení samotné podstaty sporu podružné apod.

[26] Nejvyšší správní soud na závěr uvádí, že se nezabýval námitkami stěžovatele nesouvisejícími s předmětem řízení, kterým je rozhodování o kasační stížnosti stěžovatele proti rozhodnutí městského soudu o neosvobození od soudních poplatků. Jde zejména o námitky týkající se přidělování věcí u městského soudu jednotlivým senátům, námitky týkající se způsobu zasílání písemností soudu (bod 9 odůvodnění), námitku, že soud nepravdivě uvádí, že stěžovatel podal podání Ministerstvu spravedlnosti proti advokátům (bod 8 odůvodnění), námitku vyjadřující stěžovatelovo pouze obecné subjektivní přesvědčení o podjatosti soudu (bod 7 odůvodnění) a námitku směřující k určitosti označení hromadných podání k městskému soudu (bod 14 odůvodnění). Pokud jde o poučení o opravném prostředku, Nejvyšší správní soud konstatuje, že proti usnesení krajského soudu o nepřiznání osvobození od soudních poplatků je kasační stížnost přípustná (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106, ze kterého vyplývá, že *pokud krajský soud zamítne žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), lze proti tomuto postupu brojit kasační stížností.*)

[27] Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele v souladu s ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

IV. Náklady řízení

[28] Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1, 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v řízení úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší, žalovanému ač byl v řízení úspěšný, pak podle obsahu spisu žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2012

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu